

მოგონება, მოღვაწეობა Memory, Work

ალბერტ მენტეშაშვილი - მ ო გ ო ნ ე ბ ა

მარიამ გურეშიძე

ილიას უნივერსიტეტის გ. წერეთლის
აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი
ასისტენტ მკვლევარი. საქართველო, 0162.
თბილისი, გიორგი წერეთლის ქ. 3
+995551 127 855. mariagureshidze@gmail.com
ORCID iD :0000-0002-9825-0651

გავიხსენებთ ადამიანს, რომელიც იყო საუკეთესო პედაგოგი, ძლიერი მეცნიერი, კარგი დიპლომატი, სახელმწიფო-ბრივი ხედვისა და ქმედებების პიროვნება. 1932 წლის 13 აპრილს ქ. თბილისში დაიბადა გამოჩენილი ქართველი მეცნიერი, რომელიც ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში

თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ეწეოდა სამეცნიერო და პედაგოგიურ მოღვაწეობას. მან თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აზიისა და აფრიკის ისტორიის კათედრაზე ჩამოაყალიბა ეთნოკონფესიალური კვლევების ლაბორატორია. აღნიშნული კათედრის გამგის პოსტზე ყოფნის პერიოდში სტუდენტებთან და კოლეგებთან ერთად გამოსცემდა კრებულებს, რომლებშიც გამოტანილი იყო მრავალი მიმართულებით შესწავლილი და ანალიტიკურ ჭრილში განხილული ახლო აღმოსავლეთთან დაკავშირებული აქტუალური თემები. სხვადასხვა ქვეყნებში მივლინებებიდან პირადად ჩამოჰქონდა იმ პერიოდისთვის საბჭოთა კავშირში მიუწვდომელი მასალები. იწვევდა სხვადასხვა ქვეყნის ცნობილ აღმოსავლეთმცოდნეებს მეთოდური სამუშაო-

ების ჩასატარებლად. საკუთარ დოქტორანტებს და კოლეგებს უწევდა ოპონირებას. დოქტორანტები მივლინებაშიც კი წაიყვანა და ხელი შეუწყო ცნობილ მეცნიერებთან მათ პირადად დაკავშირებას. თითოეული დოქტორანტის დისერტაციის დაცვაში უდიდესი როლი მიუძღვოდა. სტუდენტებმა მისგან ისწავლეს ანალიტიკური სტატიების წერა და გუნდური პრინციპით წარმატებული მუშაობა. დოქტორანტებს საკუთარ ლექციებზე დასწრების საშუალებას აძლევდა, რათა მათ აეთვისებინათ მისეული სწავლების სტილი. არასოდეს ჯდებოდა ჩარჩოებში. კონკრეტულ საკითხს ფართოდ განიხილავდა და სტუდენტებს ეგზოტიკურ ინფორმაციებს აწვდიდა ახლო აღმოსავლეთთან დაკავშირებით. საოცარი იუმორის გრძნობით და კოლეგიალურობით გამოირჩეოდა. სტუდენტები მისგან ყოველთვის განსაკუთრებულ მზრუნველობას გრძნობდნენ.

ლექციების წასაკითხად მიწვეული იყო საფრანგეთში-სორბონის უნივერსიტეტში და ერაყის ქურთისტანის უნივერსიტეტში.

2002 წელს, ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის, პროფესორ გივი ჟორდანიას რედაქტორობით მან გამოსცა სახელმძღვანელო, რომელიც განკუთვნილია უმაღლესი სასწავლებლის ისტორიის, საერთაშორისო ურთიერთობებისა და საერთაშორისო სამართლის ფაკულტეტის სტუდენტების, მასწავლებლების, ასპირანტების, მეცნიერ-მუშაკებისა და აღნიშნული საკითხებით დაინტერესებულ მკითხველთა ფართო წრისათვის.

გამოცემული აქვს შემდეგი სამეცნიერო ნაშრომები:

1) ალ. მენტეშაშვილი. „ერაყელი ქურთების ეროვნულ-განმათავისუფლებელი მოძრაობის ისტორიიდან 1919-1925“. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია, აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი. თბილისი, მეცნიერება, 1965.

2) ალ. მენტეშაშვილი, „თანამედროვე ერაყის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების პრობლემები“. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია. გ. წერეთლის სახელობის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი. თბილისი, მეცნიერება, 1980.

3) ვ. დონაძე, ალ. მენტეშაშვილი, ი ცინცაძე. „აზიისა და აფრიკის ქვეყნების უახლესი ისტორია“. ტ. II, (1945-1968), (რედ. ვ.დონაძე). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1970.

4) ალ. მენტეშაშვილი, „აგრარული ურთიერთობების საკითხები თანამედროვე ქურთისტანში“. საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია, აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტი. თბილისი, მეცნიერება, 1976.

5) ალ. მენტეშაშვილი, „ქურთები და ქურთისტანი: სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების საკითხები“. თბილისი, საბჭოთა საქართველო, 1977.

6) ალ. მენტეშაშვილი, „ახლო აღმოსავლეთის ქურთების ისტორიის კითხვები: X-XX სს.“. თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 1978.

7) ალ. მენტეშაშვილი, „მსოფლიოს გამოჩენილი პოლიტიკოსები და დიპლომატები“ ანტიკური ხანიდან – 1919 წლამდე; ტ. I. რედაქტორი: ლევან ალექსიძე. თბილისის, უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 2003.

8) ალ. მენტეშაშვილი, „საერთაშორისო ურთიერთობებისა და დიპლომატიის ისტორია უძველესი დროიდან 1799 წლამდე“ (რედაქტორი, გივი ჟორდანიანი). თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, თბილისი, 2003 (აღნიშნული წიგნები ეროვნული სამეცნიერო ბიბლიოთეკის საკუთრებაა).

გამოქვეყნებული აქვს აგრეთვე მნიშვნელოვანი მონოგრაფიები, სამეცნიერო სტატიები და ა. შ. მისი პირადი ბიბლიოთეკა გამოირჩეოდა წიგნების სიუხვითა და მრავალფეროვნებით. იგი ასევე იყო არაერთი სამეცნიერო თემის ხელმძღვანელი:

1) მარინე იტრიაშვილი, „მარონიტების ადგილი და როლი ლიბანის კონფესიურ ევოლუციაში (XII-XX სს.)“. თბილისი, 1996.

2) ემზარ მაკარაძე. „კვიპროსი და ნატო, საბერძნეთ-თურქეთის ურთიერთობა მე-20 საუკუნის 60-80-იან წლებში“. თბილისი, 1998.

3) ლამზირა ხიდემელი. „ბერბერული ელემენტის როლი მაღრიბის ქვეყნების პოლიტიკურ ასპარეზზე“. თბილისი, 1993.

4) მადონა გოგიტიძე. „ოსმალეთი რუსეთის ახლო აღმოსავლეთის პოლიტიკაში XIX საუკუნის უკანასკნელ მესამედში“. თბილისი, 2004.

5) ზვიად ტყაბლაძე. „ეგვიპტის არაბთა რესპუბლიკისა და ამერიკის შეერთებული შტატების საგარეო პოლიტიკური ურთიერთობები XX ს-ის 70-90-იან წლებში“. თბილისი, 2006.

6) ირაკლი გორგილაძე, „კასპის ნავთობის ადგილი და როლი წამყვან სახელმწიფოთა საგარეო პოლიტიკაში XX-XXI საუკუნეთა მიჯნაზე“. თბილისი, 2003. და ა. შ.

თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში აზიისა და აფრიკის ქვეყნების ახალი და უახლესი ისტორიის კათედრის გამგედ იგი აირჩიეს, როგორც მაღალი დონის პროფესიონალი, სახელმწიფოებრივი ხედვის მქონე და სამართლიანი პიროვნება. მან საკუთარ სტუდენტებს სწორედ ეს ფასეულობები ჩაუნერგა და უმაღლესი დონის სპეციალისტებად აღზარდა. ყოფილი სტუდენტები და კოლეგები დღესაც ღირსეულად აგრძელებენ მასწავლებლის საქმიანობას. დღესდღეობით წარმატებული მეცნიერები სიამაყითა და სიყვარულით იხსენებენ იმ ფაქტს, რომ თავის დროზე იყვნენ ასეთი მეცნიერის და პედაგოგის სტუდენტები, დოქტორანტები და მათ დღემდე აქვთ გამოყოლილი მადლიერების განცდა:

საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის აფილირებული პროფესორი - მარინე იტრიაშვილი;

აღმოსავლეთმცოდნეობის დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი - ემზარ მაკარაძე;

საქართველოს ეროვნული უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი - ლამზირა ხიდეშელი;

ისტორიის დოქტორი, რესურსცენტრის უფროსი ქობულეთი (აჭარა) - მადონა გოგიტიძე.

აღმოსავლეთმცოდნე, პროფესორი - ზვიად ტყაბლაძე.

ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი - ირაკლი გორგილაძე.

პროფესორ ემზარ მაკარაძის შეფასებით: ქართველ კაცობისა და ჭეშმარიტი მოქალაქის სიმბოლოს და მაგალითს წარმოადგენდა და ამგვარი იყო ბატონი ალბერტ მენტეშაშვილი.

მისი წასვლა ამ ქვეყნიდან უსათუოდ დიდი დანაკლისია ქართული მეცნიერებისათვის. ის მუდამ იქნება ჩვენს გულებში და მახსოვრობაში, როგორც ნიჭიერი, უაღრესად განათლებული, საკუთარი საქმის პროფესიონალი, ძვირფასი უფროსი კოლეგა, დიდი ადამიანი, საუკეთესო ლექტორი და მეცნიერი.